

DOI 10.54596/2958-0048-2025-2-254-260

ӨОЖ 372.881.1

ҒТАМА 16.21.25

ТҰЛҒАҒА БАҒЫТТАЙ ОҚЫТУ – ТІЛДІ САПАЛЫ ҮЙРЕТУДІҢ НЕГІЗІ**Абдуова Б.С.¹, Тулешева Г.К.^{2*}**¹*Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан*^{2*}*«Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті» КеАҚ**Петропавл, Қазақстан***Хат-хабар үшін автор: aktas68@mail.ru***Аңдатпа**

Жоғары оқу орындарында сабақ беретін тіл мамандарының ең үлкен түйткіл мәселесі – білім алушылардың тілдік құзыреттіліктерінің әр түрлі деңгейде болғанына қармастан, бір топта сабақ оқуы. Бұндай жағдайда белгіленген типтік бағдарлама негізінде дайындалған оқу-әдістемелік кешен бойынша тапсырмалар орындату, білімдерін бағалау айтарлықтай қиындық туғызады. Себебі кейбір студенттің тілдік біліктілік деңгейі төмен болса, топтағы біраз студенттің қазақ тілін білу көрсеткіші әлдеқайда жоғары болуы мүмкін. Бағдарламаға сәйкес тапсырма біреулеріне оңай, екіншілеріне күрделі етіп берілмейді. Ортақ тапсырмалар реттілігі сақтала отырып, әр кезең сайын күрделене түседі. Қазақ тілін оқыту барысында ұстаздың іс-әрекеті қарым-қатынас құзыреттілігінің маңызды бөлігі саналады, себебі білім алушылардың тілдік нәтижелері оқыту сапасымен тікелей байланысты өрбиді.

Қазіргі қоғам оқу орнын бітіріп шыққан түлектерден түрлі жағдаяттарда күрделі мәселелерді өз бетінше шеше алатындай, өзіндік біліктілігі жақсы тұлғаны қажет ететіні жасырын емес. Осындай талапқа сай келу үшін оқытушы өзінің кәсіби іс-әрекетінде оқытудың ең үздік әдіс-тәсілдерін меңгеруге тиісті. Мақалада қазақ тілін студенттің тілдік құзыреттілігіне қарай оқыту, тиімді әдіс-тәсілдерді тандау және шынайы бағалау мәселелері талқыланады.

Кілт сөздер: қазақ тілі, оқыту сапасы, тұлғаға бағдарланған педагогикалық әдіс-тәсілдер, тұлғаны дамыту, білім беру нәтижелері, шығармашылық әлеует, бағалау.

**ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ – ОСНОВА
КАЧЕСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ ЯЗЫКУ****Абдуова Б.С.¹, Тулешева Г.К.^{2*}**¹*Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан*^{2*}*НАО «Северо-Казахстанский университет имени Манаша Козыбаева»**Петропавловск, Казахстан***Автор для корреспонденции: aktas68@mail.ru***Аннотация**

Самая большая проблема преподавателей, преподающих в высших учебных заведениях – то, что студенты учатся в одной группе, независимо от их языковой компетенции, находящейся на разных уровнях. В этом случае выполнение заданий и оценка знаний на базе учебно-методического комплекса, подготовленного на основе установленной типовой программы, создает значительные трудности. Потому что если уровень некоторых студентов будет низким, то определенные студенты в группе могут иметь намного более высокие знания казахского языка. Задание по программе для одних – легко, для вторых же – сложно. Сохраняя средний уровень заданий, с каждым этапом будет становиться все труднее. Деятельность преподавателя, в процедуре обучения, считается неотъемлемой частью педагогического процесса, поскольку лингвистические результаты учащихся напрямую связаны с качеством преподавания.

Не секрет, что современному обществу необходимы высококвалифицированные выпускники, способные самостоятельно решать сложные задачи в различных ситуациях. Чтобы соответствовать такому общественному запросу, педагог должен овладеть лучшими методами обучения в своей профессиональной деятельности. В статье рассматриваются вопросы преподавания казахского языка в зависимости от языковой компетенции обучающегося, выбора эффективных методов и реальной оценки.

Ключевые слова: казахский язык, качество преподавания, личностно-ориентированные педагогические методы, развитие личности, образовательные результаты, творческий потенциал, оценка.

PERSONALLY ORIENTED TRAINING IS THE BASIS OF QUALITY LANGUAGE TEACHING

Abduova B.S.¹, Tulesheva G.K.^{1*}

¹*L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan*

^{2*}*Manash Kozybayev North Kazakhstan University NPLC, Petropavlovsk, Kazakhstan*

**Corresponding author: aktas68@mail.ru*

Abstract

The biggest problem for linguists teaching in higher education is that students study in the same group, regardless of their language competence, which is at different levels. In this case, completing tasks and assessing knowledge on the basis of an educational and methodological complex prepared on the basis of an established standard program creates significant difficulties. Because if the level of some students is low, then certain students in the group may have much higher knowledge of the kazakh language. The program task is easy for some, but difficult for others. While maintaining the average level of tasks, it will become more and more difficult with each stage. The activities of the teacher, in the teaching procedure, are considered an integral part of the pedagogical process, since the linguistic results of students are directly related to the quality of teaching.

It is no secret that modern society needs highly qualified graduates who are able to independently solve complex problems in various situations. To meet such public demand, the teacher must master the best teaching methods in his professional activity. The article discusses the issues of teaching the kazakh language depending on the language competence of the student, the choice of effective methods and real assessment.

Keywords: kazakh language, quality of teaching, student-oriented pedagogical methods, personality development, educational results, creativity, assessment.

КІРІСПЕ

Қазақ тілін оқытуда білім алушыны жеке тұлға ретінде дамытуға бағытталған педагогикалық әдіс-тәсілдерге басымдық беріліп келеді. Тұлғаға бағдарланған білім беру дегеніміз – педагогикалық қызметтегі әдіс, тәсілдер бағдары, яғни заманауи оқыту арқылы оның өзіндік қалыптасуын және қабілеттерінің жүзеге асуын, жеке даралығының дамуын қамтамасыз етеді. Мұнда білім алушы және оқытушы бірлескен оқу іс-әрекетінде студентке тұлға ретінде қарау, оның танымдық қабілеттерін дамыту, сапалы білімге қол жеткізу талаптары назарда болады. «Әдіс – керекшіліктен шығатын нәрсе. Әдістің жақсы-жаман болмағы жұмсалатын орнының керек қылуына қарай. Мысалы, сауаттау әдісін алсақ, бір жұрттың сауаттау ісіне қолайлы болған әдіс екінші жұрттың да сауаттау ісіне қолайы боларға тиіс деп айтуға болмайды» [1, 357 б.] деп Алаш қайраткері, ағартушы Ж. Аймауытұлы айтқандай, білім алушының жеке өзіне бағытталған оқыту әдістері топпен оқытқаннан әлдеқайда тиімді және шығармашылық сипатта болады.

Еуропалық жоғары білім беру кеңістігінде 2015 жылы студентке бағыттап оқыту жүйесі енгізілген. Оның негізін салған ғалым, педагог Франк Хейворд еді. Ол 1905 жылы тұңғыш рет осы оқыту жүйесі туралы пікірін сол кездегі басылымдарға жазады. Кейіннен бұл бастаманы 1956 жылы ғалым Джон Дьюи қолдайды. Ол бұрынғы оқу жүйесінің ескіргендігін, студенттерге қажетті білімді толық бере алмайтындығын сынап мақала жазады. 1980 жылдары педагог Карл Роджерс студентке бағытталап оқытудың артықшылықтары туралы пікірлері мен идеяларын тұжырымдап, жеке еңбек етіп жариялайды. Осыдан кейін Еуропада бұл жүйемен оқыту туралы бірталай ғалымдар өз зерттеулерін бастайды. Мысалы, Мальколм Ноулз «кез келген тұлға өз бетінше оқи

алады, бірақ оны дұрыс бағыттайтын оқытушы міндетті түрде керек» деп жазса, ғалым Жан Пиаже «Дамыта оқыту» атты тұжырымдама ұсынады. Онда оқыту жүйесі қолжетімді және тек дамытушылық бағытта болуы қажет деп жазады. Ұлы ғалым Альберт Эйнштейн «Мен өз оқушыларымды толық оқытпаймын. Олар өздері оқи алатындай жағдай жасауға тырысамын» [2] деген ұстанымда болған. Демек, **студенттерге бағыттап оқыту** дәл қазіргі күнде дәстүрлі оқыту, заманауи технологиялармен оқыту, онлайн білім беру секілді оқытудың құрамдас әрі маңызды саласы деп айтуға болады. Тұлғаға бағдарланған білім беру мынадай міндеттерді көздейді:

- студенттің жеке басын қадірлеу;
- әр білім алушыны қабілетіне қарай топтастыру;
- жағымды және танымдық оқу іс-әрекеттерін жүзеге асыру;
- оқыту барысында білім алушының өзіндік даралығын ескере отырып, тіл меңгеруін жетілдіру;
- шығармашыл тұлға ретінде дамуына ықпал ету.

Осы көрсетілген талаптар өз мүддесінен шыға білсе, бұл әдістің қаншалықты маңызды екендігін танытар еді. Білім беруде жаңа технологияларды оқытушы басты назарда ұстаған әдістермен тең дәрежеде пайдалану қажет. Бұл оқыту жүйесі қазіргі білім берудің тұлғаға бағдарланған жанаша сипатын жүзеге асыруға зор ықпал етеді.

Зерттеу нысаны. Оқытушы білім алушының тілдік деңгейін арттырып, шығармашылық қабілетін жоғарлатуға, азаматтық келбетін қалыптастыруға тырысуы қажет. Білім беру саласында жүргізіліп жатқан кешенді іс-шаралар бүгінгі қоғам дамуының негізі өзегі болатыны сөзсіз. Сондықтан оқыту саласындағы басымдық жеке тұлғаның сапалы дамуына қатысты берілгені жөн. Ол үшін студенттің қажеттілігі мен қызығушылығымен санасу, бағытталған оқыту, бағдарламаны икемді дайындау жүзеге асырылуы керек. Оқытудың жеке тұлғаға бағытталған жүйесі туралы жазылған еңбектер жеткілікті. Зерттеуші, психология ғылымдарының докторы И.С. Якиманская: «Оқытудың кез келген түрі, сайып келгенде, жеке тұлғаны дамытуға жағдай жасау, яғни дамытатын, жеке тұлғаға бағытталған болып келеді» [3] деп жазады. Автор ұзақ жылғы зерттеу қорытындыларына сүйене отырып, білім алушының жеке өзіне бағытталған білімнің қандай сипатта болуы керектігін былайша топтастырады:

– Таным мен пәндік қызметтің субъектісі ретінде оқушының жеке тұлғалық ерекшеліктерін айқындай отырып, жеке тұлғаға бағытталған оқыту әдісі оқушының жеке тұлғасын дамыту мен өзіндік дамуын қамтамасыз ету керек;

– жеке тұлғаға бағытталған оқытудағы білім беру үдерісі әр оқушыға оның қабілетіне, бейімділігіне, қызығушылығына, құндылық бағыттарына және жеке тәжірибесіне сүйене отырып, оқу, танымдық қызметте, тәртібінде өз мүмкіндіктерін көрсетуге жағдай жасайды;

– білім берудің мазмұны, оның құралдары мен әдістері оқушы өзін пәндік материалға, түрі мен формасына таңдау жасай алатындай етіп құрылуы қажет;

– жеке тұлғаға бағытталған оқытудың өлшемдік негізі тек қол жеткізілген білімнің, дағдының деңгейін ғана емес, сондай-ақ белгілі интеллектінің (оның ерекшелігі, сапасы, көріну сипаты) қалыптасуын да ескереді;

– білімділік білімнің, дағдының, жеке қабілеттіліктің жиынтығы ретінде оқушының рухани және интеллектуалды қасиеттерінің қалыптасуының аса маңызды құралы, яғни қазіргі заманғы білім берудің негізгі мақсаты болып табылады;

– жаттыққандық пен білімділік өздерінің табиғаты мен нәтижелері жағынан бір-біріне ұқсамайды. Білім, дағды арқылы үйрену қоғамға әлеуметтік және кәсіби жағынан

бейімделуді қамтамасыз етеді. Ал білімділік әлемді, қоршаған ортаны жеке тұлғалық тұрғыда қабылдауды, оның шығармашылық мүмкіндігін қалыптастырып, өзі үшін маңызы бар құндылықтар мен ішкі жан-дүниесі негізінде қоршаған ортада орын алған оқиғалар мен фактілерді баяндау немесе оларға талдау жасауда өзінің жеке тәжірибесін кеңінен пайдалануға мүмкіндік береді;

– аталған контексте дәстүрлі оқыту жалпы білім беру үдерісінде негізгілердің бірі бола алмайды. Оқушыны жеке-дара тұлға ретінде дамытатын, оның өзіндік дамуы мен өзін көрсете білуіне мүмкіндік туғызатын нәрселер маңызға ие болады;

– жеке тұлғаға бағытталған оқыту нұсқалылық қағидасына, дәлірек айтсақ, оқу үдерісінің мазмұны мен формасының көптүрлілігін мойындауға негізделеді, ал оларды таңдау танымдық үдерісте, қиын өмірлік жағдайларда әр оқушының дамыту мақсатына орай оқытушының құзырына беріледі» [4, 108 б.] деген нақты қағидаттар негізінде тұжырым жасайды.

Талқылау мен нәтижелер. Түрлі оқу жұмыстарын, жазылым тапсырмаларын, дыбыстық және бейнежазбаларды қарай отырып, тілдік дағдыларын дамытатын студенттің тіл үйренуге деген қабілеті ескерілуі керек. Мысалы, шағын бір оқылым мәтіні берілді делік. Қазақ тілін жақсы меңгерген студент оған көп болса бес минут уақыт жұмсап, толық түсіне алады. Орташа деңгейде білетін студент екі есе көбірек уақыт жұмсауы мүмкін. Өйткені ол мәтіндегі өзіне таныс емес сөздермен жұмыс жасайды, аударады, есте сақтауға тырысады. Ал енді қазақ тілінен сөздік қоры аз студент мәтіндегі әрбір сөздің аудармасын қарап, оны дәптерге жазып, есте сақтау үшін жаттап отырғанда, өзге студенттер келесі тапсырмаға жауап беруді бастап кетеді. Нәтижесінде тілдік құзыреттілігі төмен студенттің сабаққа деген ынтасы төмендеп кетеді. Бұл жағдайдан қалай шығуға болады? Мұнда оқытушының ең негізгі міндеті – студенттің өзіндік қабілеті мен икемділігіне орай тапсырмаларды жеңілдететіп беру керек. Себебі оның тіл үйренуге деген қызығушылығын жоғалтып алмас үшін ынталандырып отырып, мәтін бойынша негізгі ойды ашатын 20-30 сөзді жаттату қажет. Сосын сол сөздерді бір бірімен тіркестере отырып, сөйлем құрастыруына мән берген жөн. Мынадай бір мысал келтіре кетейік.

«Жастық шақ – адам өміріндегі мүмкіндігі зор, қайрат-жігерге толы керемет кезеңі. Жастар қолындағы мүмкіндікті жіберіп алмай, дер кезінде, пайдалы іске жұмсаса, еш өкінбесі анық. Міржақып Дулатовтың: «Жастық – біздің өміріміздің жазы. Жаздан кейін күз келеді. Сол секілді жастықтан соң кәрілік жетеді. Шаруасына жинақы кісілер жаздың күні қыстың азық-түлігін даярлап қояды. Адам да жасында өнер-білім, жақсы мінездерді бойына жинауға тиіс. Мұнсыз ол қартайған шағында рахат тіршілік ете алмайды» деген ұлағатты сөзінің тағылымы ұшан-теңіз.

Әрине, жастарға артылар жүк жеңіл емес. Бүгін барлық мүмкіншілікті пайдаланып, еліміздің кемел келешегі үшін білім алып, еңбек ету асқақ мақсаттарға жеткізеді. Жастар – елдің үміті, бабаларымыздың аманаты» [5, 92 б.]

Енді осы мәтінді оқып, мазмұндау тапсырмасына қазақ тілін нашар білетін студент әжептеуір қиналады. Неге десеніз, мәтіндегі *қайрат-жігер*, *дер кезі*, *жинақы*, *бойға жинау*, *рахат*, *тағылым*, *ұшан-теңіз*, *артылар жүк*, *үміт*, *аманат* деген сөздерді ол меңгермеген. Оны аудармадан қарап, баламасын тапқанмен, бірден есте сақтай қоюы қиындық туғызады. Сондай жағдайда оқытушы осы сөздермен сөз тіркесін және сөйлем құрауды ұсынғаны дұрыс болады. Өзі білім алушының жанына кеп, тіпті дәптеріне үлгі ретінде алғашқы сөз тіркесі мен сөйлемді жазып бергені жөн. Мысалы, *«адамға қайрат-жігер керек»*, *«дер кезі – уақытында деген сөз»*, *«жинақы (тиянақты, ұқыпты) деген сөздерге синоним болады»*, т.б. Ал енді сөйлемді *«Жақсы қасиеттерді бойға жинай біл»*

деген секілді жылдам меңгеруге болатындай деңгейде құрастырса, студент ынталанады. Жазылым тапсырмаларында барынша шағын сөйлемдерге басымдық берілетін ескеру қажет. Студенттің қазақша жазған әрбір сөзін, сөз тіркесін, шағын сөйлемдерін өзіне дауыстап оқытып, одан кейін қателерін түзетіп берген жөн болады. Бұл әрекеттерді оқытушы еш ренішсіз, салмақты, жылы көңілмен түсіндіріп, дұрыс жағына бағыттап алса, қазақ тілін мүлде білмей келген студенттің өзінде қызығушылығы оянады. Осылайша тілдік құзыреттілігі төмен білім алушы ақырындап орташа деңгейге жете алады.

Тіл үйрету барысында топтағы студенттердің өзін іштей бірнеше топшаға бөлген дұрыс. Жалпы өз тәжірибемізден айтар болсақ, тілді жақсы меңгермеген студенттерді алдыңғы қатарға отырғызған дұрыс. Оқылымды солар үшін қайта баяндап, көбірек мысал келтіру, барынша қарапайым, есте сақтауға оңай сөйлемдерді тауып айту, оқытушыдан кейін олардың қайталап, дауыстап айтуын өтіну қажет. Бұл оқылым тапсырмасында мақсатқа жетудің қарапайым бір жолы ғана. Тағы бір жолы – қабілеті жоғары студент пен қабілеті төмендеу студентті бірге отырғызу. Себебі жаңа тақырып бойынша тапсырмаларды орындау кезінде үлгерімі жақсы студент қасындағы студентке барынша көмектесуге тырысады. Өзара достық пейілдегі бұндай әрекет ұзаққа созылмай-ақ өз жемісін береді. Үшінші жолы топқа ортақ тапсырма беріп, әркімге рөлдік ойын ұсыну қажет. Бұл әдіс студенттерді өзара тәртіпке, серіктестікке баулиды, шығармашылдыққа жетелейді. Түрлі жағдаяттық тапсырмаларды орындау кезінде екі, үш, кейде төрт студент болып топтасып алып, ортақ тапсырмаға кіріседі. Олардың әрқайсысының өзіндік рөлі болады. Мысалы, жағдаят бойынша олар рөлге еніп, сөйлемдер, тілектер, мазмұнды ойлар, қорытынды пікірлер айтуы керек. Тапсырманы былай алсақ болады:

«Шаңырақ» сөзімен қатысты мына сөз тіркестерінің мағынасын қалай түсінесіздер? Өмірден мысал ала отырып, ой бөлісіңіздер, пікір білдіріңіздер.

Сурет 1. Сөз тіркесінің мағынасын түсіндіру

Тапсырманы осылай беру арқылы бірнеше ұтымды нәтижеге қол жеткізуге болады. Ең алдымен студенттер қазақтың тұрақты сөз тіркестерін есте сақтайды, әр тіркестің қолданылу ерекшеліктеріне назар аударады. Тілек айту, ырым, салт-дәстүр әдебін түсіну, киелі ұғымның сырын сезіну секілді эмоцияларды түйсінеді. Қазіргі жастар көп қолдана бермейтін фразеологизмдерді меңгереді. Бұны бір жағынан тіл мәдениетінің көрсеткіші деуге болады. Өзіне берілген сөз тіркестеріне қатысты сөйлемдер айтуға тиісті болған студент жаңа сөздер жаттайды, сөздік қорын дамытады. Жеке басы емес, достарының намысы үшін тырысатын студентте көпшілдік қасиет қалыптасады. Студентке бағдарланған оқыту бойынша оқытушы мынадай қағидаттарды басшылыққа алғаны жөн:

«Икемділік (оқытушы өз сабағындағы әдіс-тәсілдерді, мәтіндер мен тапсырмаларды студенттердің қажеттіліктерін ескеріп, солай дайындау керек);

Серіктестік (оқытушы мен студенттер қазіргі заманға лайықты білімді бірлесіп құрастырса, сол қызықты және танымды болады);

Белсенділік (оқытушы жаттанды тапсырма, мәтіндерден гөрі, олар өздері сөйлеп, белсенді қатысатын оқытуды үйрету керек);

Рефлексивтік (студенттердің өз жұмысын өзі талдау және өзін-өзі бағалау дағдыларын дамыту)» [6]. Бұл әдіс арқылы оқытушы оларға сенім білдіреді. Яғни студент әр тапсырма бойынша өзінің қай тұста жақсы, қай тапсырмада әлсіз болғанын сараптама жасап, мұғалімнің қойған ұпайымен салыстырады. Дұрыс, қате жерлерін нақтылайды. Бұл бағаның әділ болуына жақсы әсерін тигізеді. Студенттің өзін бағалау парағы, түрлі «Кахут», «Куизис», «Вордвол» секілді сандық платформалардағы тестен жинаған ұпайы, сұраққа жауап беруі мен өзінің диалогке қатысу деңгейі анық болғандықтан, соңғы қойылған ұпайға қатысты дау бола бермейді.

Қорытынды. Сонымен студентке бағыттай отырып оқыту дегеніміз –қазіргі білім беру жүйесіндегі жаңашылдық. Соңғы кездері қазақ тілін оқыту әдістемесінде заманауи технологияларды қолдана отырып оқытудың әдістері түрлене түсуде. Онда білім берудің мақсатына жетуге бағытталған іс-әрекет пен қарым-қатынастарының бірлігі көзделген. Яғни оқытуда білім алушыны жеке тұлға ретінде қалыптастыру, оның тілдік деңгейін анықтай отырып, сапалы түрде дамыта оқыту оң нәтижеге жетуге мүмкіндік береді. Оқытушы білім де, тәрбие де береді. Сол тәрбиеде студенттің жеке ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру және өзін өзі бақылауға мүмкіндік беру. Яғни бір топта ерекше қажеттілігі бар, мүгедектігі бар немесе физикалық тұрғыда қиындығы бар студент болуы мүмкін. Ондай жағдайларда сол студентпен тапсырма түрлерін ақылдасып, нені орындауы керектігін нақтылап алу қажет. Басқа студенттерге қиын емес тапсырма оған ауыр тиюі мүмкін. Сонда қарапайымнан күрделіге қарай дамыта отырып сабақ үйреткен дұрыс. Оқыту мен бағалаудың әртүрлі формаларына жататын эссе жазғызу, жоба беру, тест тапсырмаларын орындату, бейнебаян бойынша ой қосу, сұқбат құрастыру секілді әдістер студенттердің шын білімін, тілді қалай меңгергендігін анық көрсетеді. Жеке студентке бағдарланған тапсырмалар жүйесі қазақ тілін жеңіл, мазмұнды әрі оңтайлы үйренуге ықпал етеді.

Әдебиет:

1. Аймауытов Ж. Төртінші том. - Алматы: «Ғылым» баспасы, 1998.
2. Каланова Ш.М. «Студентоцентрированное обучение, преподавание и оценка: основные принципы, параметры и условия». Онлайн-семинар, Астана, 2017. <https://iqaa.kz/images/>
3. Якиманская И.С. Личностно ориентированное обучение в современной школе. – М.: Сентябрь, 1996. https://koi.tspu.ru/koi_books/nikolskaya2/rtloo.htm
4. Омарова М.А. Қытай тілін оқытудағы жеке тұлғаға бағытталған және интербелсенді әдістердің тиімділігі // Вестник КазНУ. Серия международные отношения и международное право. - №5 (55), 2011. – Б. 107
5. Асанова Ұ.О. В1 деңгейіне арналған қазақ тілі (оқу құралы). - Астана: ЕҰУ, 2022.
6. Бөрібаев Б., Төкеев У. Білім беру процесіндегі проблемаға бағытталған оқыту технологияларын ұйымдастыру шаралары. <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1531/>

References:

1. Aimauytov J. Törtinşi tom. - Almaty: «Ğylym» baspasy, 1998.
2. Kalanova Ş.M. «Studentosentrirovannoe obuchenie, преподавание i osenka: osnovnye prinsipy, parametry i uslovia». Onlain-seminar, Astana, 2017. <https://iqaa.kz/images/>

3. ĭakimanskaia ĭ.S. Lichnostno orientirovannoe obuchenie v sovremennoi škole. – M.: Sentäbr, 1996.
https://koi.tspu.ru/koi_books/nikolskaya2/rtloo.htm
4. Omarova M.A. Qytai tĭlin oqytudağy jeke tĭlğağa bağyttalğan jäne interbelsendĭ ädisterdĭñ tiimdilıgı // Vestnik KazNU. Seria mejdunarodnye otnošenĭa i mejdunarodnoe parvo. - №5 (55), 2011. - B. 107
5. Asanova Ū.O. Vĭ deñgeime arnalğan qazaq tĭli (oqu qūraly). - Astana: EŪU, 2022.
6. Бурибаев Б., Токеев У. Мероприятия по организации проблемно-ориентированных технологий обучения в образовательном процессе. <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1531/>

Information about the authors:

Abduova B.S. – Professor of the Department of Practical Kazakh Language, Faculty of Philology, L.N. Gumilyov Eurasian National University NPLC, Astana, Kazakhstan, e-mail: Bayan1968@mail.ru;
Tulesheva G.K. – corresponding author, Senior Lecturer, Department of Journalism and Social Sciences, Manash Kozybayev North Kazakhstan University NPLC, Petropavlovsk, Kazakhstan; e-mail: aktas68@mail.ru.